

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETAS

534-OJI EESRK PLENARINĖ SESIJA, 2018 4 18–2018 4 19

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos socialinių teisių ramsčio finansavimo

(nuomonė savo iniciatyva)

(2018/C 262/01)

Pranešėja: **Anne DEMELENNE**

Plenarinės asamblėjos sprendimas	2018 2 15
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalis Nuomonė savo iniciatyva
Atsakingas skyrius	Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius
Priimta skyriuje	2018 3 26
Priimta plenarinėje sesijoje	2018 4 19
Plenarinė sesija Nr.	534
Balsavimo rezultatai	155/3/4
(už / prieš / susilaikė)	

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Derantis dėl kitos ES daugiametės finansinės programos laikotarpiui po 2020 m. turėtų būti remiamasi Europos socialinių teisių ramsčio (toliau – socialinis ramstis) principais ir jo įgyvendinimo būtinumu, taip pat Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimu.

1.2. Norint socialinių ramstį įgyvendinti praktikoje, reikės gerinti padėtį valstybėse narėse. Socialinių rodiklių suvestinė, parengta kartu su socialiniu ramsčiu, atskleidžia trūkumus ir skirtumus tarp ES šalių. Šių trūkumų šalinimas pareikalaus ryžtingų visų lygmenų, įskaitant valstybes nares, socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės veikėjus, veiksmų. Tam taip pat reikės tvirtos biudžetinės bazės, investicijų ir einamųjų išlaidų. Reikia apsvarstyti, kaip visa tai bus finansuojama.

1.3. Ypač didelės išlaidos būtinos mažesnes pajamas gaunančiose šalyse ir tose šalyse, kuriose pastaraisiais metais pajamos mažėjo. Visi patiria vienokių ar kitokių suvaržymų dėl ES biudžetinės drausmės ir skolos dydžio taisyklių. Galimybės didesnėms išlaidoms gali būti sudarytos pačiose valstybėse narėse ir pasitelkus įvairias ES lygmens programas.

1.4. Privačiojo sektoriaus investicijos galėtų įnešti savo indėlį į kai kurias sritis, pavyzdžiui, plečiant skaitmeninę prieigą, jei bus sukurtos deramos reguliavimo sąlygos. Tačiau privačiojo sektoriaus investicijų nepakaks ir jos negali užtikrinti, kad blogiausioje socialinėje padėtyje esantys asmenys nepatirtų atskirties, kuri socialinio ramsčio kontekste laikoma didele problema.

Norint įgyvendinti Europos socialinių teisių ramsčio tikslus, valstybėms narėms gali būti sudarytos palankesnės sąlygos didinti viešąsias investicijas pasitelkiant subalansuoto biudžeto taisyklę socialiniam tikslui skirtoms viešosioms investicijoms, kuri užtikrintų lankstesnes biudžeto taisykles ⁽¹⁾.

1.5. Viešąsias investicijas taip pat galima padidinti pasinaudojus esamais ES instrumentais, ypač Europos struktūriniais ir investicijų fondais (ESI fondais), kuriuos būtų galima tikslingiau nukreipti socialinio ramsčio tikslams įgyvendinti. Viešąsias investicijas taip pat gali remti Europos investicijų bankas, kuris pastaraisiais metais su Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) parama galėjo išlaikyti savo kreditavimo lygį. Pagal banko įgaliojimus, ši parama turėtų būti aiškiai susieta su socialinio ramsčio tikslais.

1.6. Tinkama mokesčių politika, be kita ko, veiksminga kova su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių vengimu ir agresyviu mokesčių planavimu, turėtų sudaryti galimybes valstybėms narėms ir ES sukaupti papildomų lėšų, kurios būtų panaudotos socialiniam ramsčiui finansuoti. Norint užtikrinti efektyvų papildomo finansavimo panaudojimą, reikia, kad veiksmų programų įgyvendinimas ir socialinio ramsčio įgyvendinimo veiksmų planai taptų neatsiejama Europos semestro ir visų pirma nacionalinių reformų programų ir konvergencijos programų rengimo dalimi. Atsižvelgiant į tai, ES taip pat turėtų ieškoti naujų savo nuosavų išteklių didinimo būdų.

1.7. Norint įgyvendinti socialinį ramstį būtina visų lygmenų suinteresuotųjų subjektų: Europos institucijų, valstybių narių, vietos ir regionų valdžios institucijų, taip pat socialinių partnerių ir kitų pilietinės visuomenės suinteresuotųjų subjektų atsakomybė ir aktyvus dalyvavimas.

2. Aplinkybės

2.1. Europos socialinių teisių ramstis, apie kurį 2017 m. lapkričio 17 d. paskelbė ir savo parašais patvirtino ES Taryba, Europos Parlamentas ir Europos Komisija, yra numatytas kaip priemonė stiprinti socialines teises ir pagerinti žmonių gyvenimą artimiausiu metu ir vidutinės trukmės laikotarpiu. Socialinio ramsčio įgyvendinimas – bendras ES, jos valstybių narių ir socialinių partnerių įsipareigojimas ir atsakomybė.

2.2. Jis atspindi 27 valstybių narių vadovų pripažinimą, jog ekonominio ir socialinio nestabilumo problemą reikia spręsti pirmumo tvarka ⁽²⁾. Priežastys, dėl kurių reikia nedelsiant įgyvendinti socialinį ramstį, apima prastus ekonominės veiklos ir socialinius rezultatus daugelyje šalių nuo 2008 m., globalizacijos, klimato kaitos, didelio masto migracijos, skaitmeninimo ir gyventojų senėjimo suteikiamas naujas galimybes ir naujus iššūkius; padidėjusį ekonominio ir socialinio lygio skirtumą ES viduje pasibaigus finansų ir ekonomikos krizei; politinius pokyčius daugelyje šalių, kurie kelia grėsmę būsimei Europos vienybei ir sanglaudai. Kalbėdamas Europos Parlamente 2014 m. spalį ⁽³⁾, išrinktasis Europos Komisijos pirmininkas pasakė, jog norėtų, kad Europa įgytų socialinį AAA reitingą, kuris „yra toks pat svarbus kaip ekonominis ir finansinis AAA reitingas“. Norint pasiekti šį tikslą akivaizdu, jog reikia, kad Europos Sąjungoje atsakomybė būtų prisiimta visais lygmenimis. Šio tikslo įgyvendinimas, tikėtina, padidintų sanglaudą, politinį ir socialinį stabilumą ir pagerintų ekonominės veiklos rezultatus, tačiau nepamirštant, kad automatinės stabilizavimo priemonės yra svarbios ekonominių sukrėtimų atveju.

2.3. Kaip pripažįsta EESRK ⁽⁴⁾, socialinis ramstis yra tik politinė ketinimų deklaracija, kadangi iki šiol nėra aiškaus jo įgyvendinimo plano. Atsižvelgiant į tai, socialinis ramstis vis dar nėra išbaigtas, nėra pripažintos naujos teisės ir pareigos. Kalbant apie stiprią ekonomiką ir sąžiningą apmokestinimą, remiant Europos Sąjungai valstybėms narėms turi būti prieinami adekvatūs finansiniai ištekliai. Tai bus esminis socialinio ramsčio įgyvendinimo aspektas.

⁽¹⁾ Patirtis, įgyta siekiant išvengti griežtos ES taupymo politikos, 1.6 punktą, dar nepaskelbta; 2018 m. euro zonos ekonominė politika, 1.8 ir 3.6 punktai, dar nepaskelbta; OL C 327, 2013 11 12, p. 11; 2018 m. metinė augimo apžvalga, 1.4 punktą, dar nepaskelbta; OL C 226, 2014 7 16, p. 21.

⁽²⁾ Europos socialinių teisių ramstis, bukletas, p. 6 (ISBN 978-92-79-74092-3).

⁽³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-1525_lt.htm

⁽⁴⁾ OL C 81, 2018 3 2, p. 145.

2.4. Europos Komisija savo pasiūlymus dėl kitos daugiamečių finansinės programos (DFP) turi pateikti 2018 m. gegužę. Rengiant ilgalaikį ES biudžetą, kuris bus taikomas nuo 2020 m., labai svarbu, kad Europos institucijos ir valstybės narės vadovautųsi socialiniu ramsčiu ir JT darnaus vystymosi tikslais.

2.5. Tinkamas socialinio ramsčio įgyvendinimas priklausys nuo tinkamų politikos reformų valstybėse narėse, pavyzdžiui, nuo tinkamų mechanizmų, skirtų kurti kokybiškas darbo vietas, ugdyti įgūdžius ir užtikrinti efektyvų viešųjų išteklių naudojimą, įdiegimo. Vadovaudamasis savo ankstesnėmis nuomonėmis, EESRK remia struktūrines reformas, kuriomis siekiama socialinės ir ekonominės pažangos: daugiau ir geresnių darbo vietų, tvaraus augimo, administracinės ir institucinės kokybės ir aplinkos tvarumo⁽⁵⁾. Šios reformos, kad didintų gerovę, turėtų būti pritaikytos konkrečiai šaliai, atitikt nacionalines reformų programas ir demokratiškai remiamos, o ne vadovaujamosi požiūriu, kad vienas sprendimas tinka visoms valstybėms narėms⁽⁶⁾.

2.6. Norint tinkamai įgyvendinti socialinį ramsčių, taip pat reikės stiprinti turimus finansinius išteklius⁽⁷⁾. Dabartiniu metu ES išlaidos socialiniams klausimams spręsti sudaro tik 0,3 proc. visų viešųjų socialinių išlaidų ES, o didžioji dalis išlaidų skiriama iš valstybių narių biudžetų⁽⁸⁾. Jungtinės Karalystės išstojimas iš ES turės svarbių padarinių ES biudžetui. EESRK pabrėžia, kad socialinės politikos įgyvendinimui būtina skirti pakankamai išteklių. Jis pritaria Europos Parlamento reikalavimui dabartinę ES išlaidų 1 proc. viršutinę ribą padidinti iki 1,3 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP)⁽⁹⁾, ir mano, kad ES nuosavų išteklių didinimas, pavyzdžiui, pakeliant PVM, būtų ypač nesąžininga socialiniu požiūriu. EESRK taip pat pabrėžia, kad būtina skirti daugiau išteklių sanglaudos politikai ir apskritai dirbantiems žmonėms ir piliečiams remti. Ypatingas dėmesys bus skiriamas darbuotojų įgūdžių įgijimui, kaip ekonomikos stiprinimo šaltiniui. Be to, EESRK sutinka, kad didesnis finansavimas turėtų būti skiriamas ne tik saugumui, gynybai ir išorės sienų kontrolei. Europos socialinis fondas yra svarbus didesnės konvergencijos veiksnys, ir EESRK pakartoja savo reikalavimą jo nemažinti, jei norime įveikti ateities uždavinius atsižvelgiant į kitą ES daugiamečių finansinę programą⁽¹⁰⁾.

2.7. Socialinių rodiklių suvestinės, kuri pridedama prie Europos Komisijos socialinių teisių ramsčio pristatymo⁽¹¹⁾ paskirtis stebėti pažangą siekiant sukurti teisingesnę Europą su tvirtesne socialine dimensija. Suvestinė buvo kritikuojama už kai kurių rodiklių pasirinkimą, palyginimui naudotus laikotarpius ir kai kuriais atvejais, už pridėtus aiškinimus⁽¹²⁾. EESRK jau anksčiau yra raginęs ją tobulinti⁽¹³⁾.

2.8. Kai kuriais atvejais buvo naudojami akivaizdžiai netinkami rodikliai. Tai pasakytina apie pažangos, padarytos, mažinant darbo užmokesčio ir užimtumo skirtumus tarp vyrų ir moterų, vertinimą. Dėl darbo valandų mažinimo nukentėjo tiek vyrai, tiek moterys, tačiau vyrų dalis didesnė nei moterų, taigi mažesnis skirtumas (šioje suvestinėje naudojamas rodiklis) neatspindi akivaizdaus padėties pagerėjimo. Be to, pažangai vertinti naudojami laikotarpiai skiriasi, kartais pasirenkamas vienerių metų laikotarpis, o kartais ilgesnis laikotarpis, apimantis laikotarpį iki krizės, prasidėjusios 2008 m. Norint nustatyti ilgesnio laikotarpio tendencijas, labiau tiktų remtis ilgesniu laikotarpiu. Be to, rodikliai turi būti

⁽⁵⁾ Pavyzdžiui, verslo aplinkos gerinimo, bendrovių bei mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros išlaidų finansavimo, bendrovių, sektorių ir ekonomikos našumo didinimo, geros kokybės darbo vietų su didesniu atlyginimu kūrimo skatinimo, tuo pačiu metu laikinų ir nestabilių darbo vietų su žemu darbo užmokesčiu mažinimo, kolektyvinių derybų ir socialinių partnerių jose savarankiškumo stiprinimo bei socialinio dialogo vietos, regionų, nacionaliniu ir Europos lygmenimis stiprinimo, viešojo administravimo institucijų, kad jos taptų veiksmingesnės ekonominės ir socialinės plėtros požiūriu ir skaidresnės visuomenei, pertvarkymo, darbuotojų švietimo ir mokymo sistemų kokybės, siekiant užtikrinti lygias galimybes ir rezultatus visoms socialinėms grupėms, skatinimo.

⁽⁶⁾ Parama struktūrinėms reformoms valstybėse narėse, 3.9 punktą, dar nepaskelbta.

⁽⁷⁾ OL C 81, 2018 3 2, p. 145.

⁽⁸⁾ Diskusijoms skirtas dokumentas dėl socialinio Europos aspekto, p. 24.

⁽⁹⁾ 2018 m. kovo 14 d. Europos Parlamento rezoliucija „Būsima DFP: Parlamento pozicijos dėl DFP po 2020 m. rengimas“ (2017/2052 (INI)), bendrapranešėjai: Jan Olbrycht, Isabelle Thomas, 14 punktas.

⁽¹⁰⁾ OL C 81, 2018 3 2, p. 145, OL C 81, 2018 3 2, p. 131.

⁽¹¹⁾ <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/#>

⁽¹²⁾ B. Galgoczi et al. „Social Scoreboard Revisited“, Europos profesinių sąjungų institutas (ETUI), 2017 m.

⁽¹³⁾ OL C 81, 2018 3 2, p. 145.

aiškinami lanksčiai ir ilgainiui koreguojami remiantis įgyta patirtimi ir tokių šaltinių, kaip Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas, duomenimis. Rodikliai turėtų būti peržiūrėti ir atnaujinami po atviros diskusijos su socialiniais partneriais ir kitais pilietinės visuomenės subjektais.

2.9. Nepaisant išlygų, pagal rezultatų suvestinę galima spręsti apie užduoties, kurią reikės atlikti, norint pasiekti užsibrėžtus tikslus, mastą. Ji atskleidžia trūkumus visose valstybėse narėse ir nemažus lygių skirtumus tarp valstybių narių, dėl kurių gali padidėti socialinė nelygybė. Akivaizdu, kad ne visose valstybėse narėse yra pasiektas priimtinas pajamų, gyvenimo kokybės, socialinės apsaugos, gerovės, išsilavinimo ir skaitmeninės prieigos lygis.

2.10. Duomenys apie užimtumą ir nedarbą parodo šių skirtumų mastą. Užimtumo lygis Graikijoje buvo 56 proc., o Švedijoje jis pasiekė 81 proc. Nedarbo lygis Graikijoje buvo 23 proc., palyginti su 4 proc. Vokietijoje, pačiu mažiausiu ES. Šie suvestinės duomenys rodo, kad labai skiriasi socialinės sąlygos ES, vienose šalyse neišnaudotas potencialas yra kur kas didesnis nei kitose.

2.11. Daugelis kitų rodiklių rodo tą patį. Taigi, pavyzdžiui, mokyklos nebaigusių asmenų dalis 18–24 m. amžiaus grupėje siekia 20 proc. Ispanijoje, bet mažiau kaip 3 proc. Kroatijoje. Šis rodiklis taip pat apgaulingas bendros jaunų žmonių padėties požiūriu: pagal jaunimo nedarbo lygio rodiklį Kroatijoje padėtis yra viena blogiausių ES. Gyventojų, kuriems gresia skurdas, dalis siekia 40 proc. Bulgarijoje, palyginti su 23 proc. ES vidurkiu.

2.12. Nesimokančio ir nedirbančio jaunimo ⁽¹⁴⁾ (15–24 m. amžiaus asmenų, kurie nedirba, nesimoko ir nedalyvauja mokymuose) dalis svyruoja nuo 20 proc. Italijoje iki mažiau kaip 5 proc. Nyderlanduose. Paramą aktyvinimui (įskaitant mokymo, užimtumo skatinimo ir panašias priemones) priima 54 proc. visų norinčiųjų dirbti Danijoje, tačiau mažiau nei 3 proc. norinčiųjų dirbti Bulgarijoje.

2.13. 0–3 metų amžiaus vaikų, praleidžiančių vaikų priežiūros įstaigose visą dieną, dalis svyruoja nuo 1,1 proc. Slovakijoje iki 77 proc. Danijoje. Asmenys, teigiantys, kad turi nepatenkintų sveikatos priežiūros reikmių, dažniausiai dėl finansinių suvaržymų, sudaro daugiau nei 12 proc. Estijoje ir Graikijoje, tačiau Austrijoje tokių yra labai mažai.

2.14. Visos ES mastu, 44 proc. neturi pakankamų skaitmeninių įgūdžių – nuo 74 proc. Bulgarijoje iki 14 proc. Liuksemburge.

2.15. Jei socialinis ramstis taptų realybe, būtų pagerintos socialinės ir darbo rinkos sąlygos daugeliui piliečių ir tokiu būdu taip pat padidėtų ES ekonominis potencialas. Šalims, kurios šiuo metu atsilieka, tai reikštų didesnę konvergenciją su labiau išsivysčiusiomis šalimis. Kai kurie rodikliai rodo pagerėjimą per pastaruosius keletą metų, tačiau ne visi, ir net tose šalyse, kur padėtis pagerėjo, dar yra didelių skirtumų.

2.16. Paversti socialinį ramstį realybe bus milžiniškas iššūkis, kuriam reikės valstybių narių, remiamų Europos Sąjungos, įsipareigojimo. Taip pat reikės visapusiško socialinių partnerių dalyvavimo ir jų bendrų veiksmų skatinimo, visų pirma sudarant kolektyvines sutartis ir gerinant jomis suteikiamą apsaugą, ypač kalbant apie užimtumą, darbo vietų kokybę, darbo sąlygas ir darbuotojų saugą bei sveikatą. Turėdamos patirties ir žinodamos problemas, pilietinės visuomenės organizacijos taip pat gali įnešti esminį indėlį. Sudarant viešojo ir privataus sektorių partnerystes, privatus verslas taip pat gali svariai prisidėti investuodamas į gebėjimų ugdymą ir kvalifikacijos kėlimą įmonių viduje.

3. Politikos sritys

3.1. Veiksmai, skatinantys socialinio ramsčio įgyvendinimą gali apimti naujas teisėkūros ir neteisėkūros priemones, be kita ko, užtikrinant, kad politika, dėl kurios jau priimtas sprendimas, būtų iš tikrųjų įgyvendinama valstybėse narėse, Europos semestro ir konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, pateiktų pagal šį procesą, panaudojimą ⁽¹⁵⁾. Siekiant sėkmingai įgyvendinti šias iniciatyvas būtinas socialinių partnerių dalyvavimas visais lygmenimis.

⁽¹⁴⁾ NEET – nesimokantys ir nedirbantys asmenys.

⁽¹⁵⁾ OL C 81, 2018 3 2, p. 145.

3.2. 2015 m. ir (arba) 2016 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose buvo paminėtos socialinio ramsčio sritys, pirmiausia susijusios su pensijomis, viešosiomis paslaugomis, socialine rūpyba, sveikatos priežiūra, vaikų priežiūra, parama būstui, įgūdžių tobulinimu, aktyvia darbo rinkos politika ir švietimu.

3.3. Tačiau, kad šios rekomendacijos būtų prasmingos, jos turi būti pagrįstos prielaida, kad bus galima gauti būtiną finansavimą. Čia teigiamą vaidmenį gali atlikti ES per įvairias savo programas ir lanksčiomis valstybės biudžeto ir valstybės skolos taisyklėmis.

3.4. Investavimo ir finansavimo klausimai kyla įvairiais aspektais visose srityse, kurias apima socialinis ramstis. Socialinių rodiklių suvestinė taip pat padeda atskleisti, kokiose konkrečiose srityse būtinos investicijos visose, ypač mažesnes pajamas gaunančiose valstybėse narėse. Todėl Europos socialinių teisių ramsčio finansavimas susijęs su makroekonomikos politikos klausimais, ekonomikos valdymo politika, orientuota į socialinę konvergenciją, o ne į socialinę divergenciją, diskusijomis dėl euro zonos valdymo ir su investicijų, įskaitant socialines investicijas, skatinimo politika.

3.5. EESRK jau yra nurodęs teigiamą gerai suplanuotų, veiksmingų ir efektyvių, į ateitį orientuotų socialinių investicijų poveikį, kurios, kaip tai pripažįstama Europos Komisijos socialinių investicijų srities dokumentų rinkinyje, turėtų būti laikomos ne išlaidomis, o investicijomis į Europos augimą ir užimtumo didinimo potencialą. EESRK apgailestavo, kad siekiant veiksmingai įgyvendinti šiuos tikslus nenuveikta daugiau. Socialinės investicijos ilgai duoda ekonominę ir socialinę grąžą, pasireiškiančia didesniu užimtumo lygiu arba didesnėmis darbo pajamomis, pagerėjusia sveikata, sumažėjusiu nedarbu, geresniu švietimu, mažesniu skurdu ir socialine atskirtimi ir pan. Jos taip pat didina žmonių klestėjimą ir gerovę, kartu skatina ekonomikos augimą, nes užtikrina aukštesnę darbo jėgos kvalifikaciją, našumą ir užimtumą. Tokios investicijos, ypač, kai jos skatina tvarų augimą, taip pat prisidėtų prie įgūdžių ir kvalifikacijos gerinimo, suteiktų daugiau galimybių visuomenėje ir darbo rinkoje, taip pat stimuliuotų ekonomiką, padėdamos ES išbristi iš krizės stipresnei. Be to, tokios investicijos turėtų užtikrinti veiksmingesnį ir efektyvesnį viešųjų lėšų panaudojimą ir galiausiai vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu padėtų sutaupyti lėšų valstybių biudžetuose⁽¹⁶⁾. EESRK taip pat pabrėžė ilgalaikę neveikimo ir neinvestavimo į socialinę sritį kainą. Šiuo požiūriu EESRK taip pat pabrėžė investicijų į tvirtas socialinės apsaugos sistemas svarbą, taip pat atsizvelgiant į tai, kad jos veikia kaip automatinė stabilizavimo priemonė⁽¹⁷⁾.

3.6. Socialiniame ramstyje išvardytos sritys, kuriose būtinos didesnės investicijos ar dabartinės išlaidos, yra šios: teisė į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą; parama ieškant darbo; lyčių lygybės didinimas ir vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo mažinimas; dirbančiųjų skurdo prevencija; galimybės gauti priežiūros paslaugas; įperkamas ikimokyklinis ugdymas; tinkama socialinė apsauga; tinkamo dydžio bedarbio pašalpos; pensijos, užtikrinančios tinkamo dydžio pajamas; ori senatvė; įperkamos ir kokybiškos prevencinės ir gydomosios sveikatos priežiūros paslaugos; įperkamos ir kokybiškos ilgalaikės priežiūros paslaugos; kokybiškas socialinis būstas arba parama apsirūpinant būstu; ir galimybė naudotis vandeniu, sanitarijos paslaugomis, energija, transportu, finansinėmis paslaugomis ir skaitmeniniais ryšiais.

3.7. Pagrindiniai ES ekonomikos augimui ir socialiniams reikalams skirti fondai yra Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESI fondai), Jaunimo užimtumo iniciatyva (JUI), konkurencingumo programos ir Europos strateginių investicijų fondas (ESIF). Investuojama taip pat gali būti iš valstybių narių biudžetų ir privačių šaltinių.

3.8. Pats reikšmingiausias šaltinis yra Europos struktūriniai ir investicijų fondai, kuriems taikomi sudėtingi investicijų priežiūros ir vertinimo procesai, išdėstyti ankstesnėje EESRK nuomonėje, kaip priemonė pritraukti daugiau investicijų į realiąją ekonomiką. Šie fondai lėmė didesnes viešojo sektoriaus investicijas mažesnes pajamas gaunančiose šalyse, tačiau jų nepakako mažėjančioms investicijoms iš kitų šaltinių kompensuoti arba užtikrinti sparčią ekonominio ir socialinio išsivystymo lygio konvergenciją. Svarbu užtikrinti, kad šie fondai būtų stiprinami ir didinami siekiant paremti pastangas įgyvendinti socialinį ramstį. EESRK pakartoja, jog pritaria ESI fondams taikomų reglamentų peržiūrai ir geresniam jų panaudojimo veiksmingumo ir efektyvumo vertinimui⁽¹⁸⁾.

3.9. Įmanoma užtikrinti, kad lėšos būtų tikslingai investuojamos atsizvelgiant į socialinio ramsčio tikslus, tiek vykdomos veiklos, tiek sąlygų, kuriomis siekiant užtikrinti sąžiningą įdarbinimo praktiką ir paramą asmenų grupėms, kurios antraip patirtų atskirtį, požiūriu.

⁽¹⁶⁾ OL C 125, 2017 4 21, p. 10.

⁽¹⁷⁾ OL C 226, 2014 7 16, p. 21.

⁽¹⁸⁾ OL C 303, 2016 8 19, p. 94.

3.10. Europos strateginių investicijų fondas suteikia garantiją Europos investicijų bankui, tokiu būdu sudarydamas jam galimybę išlaikyti kreditavimo lygį, kurį priešingu atveju tektų sumažinti. Šis fondas, kaip ir EIB projektai apskritai, gali remti socialinio ramsčio nuostatas atitinkančius projektus. Kai kuriais atvejais jis tai ir daro (remia socialiai atsakingą verslą ir tam tikrą sveikatos ir socialinę priežiūrą). Šis fondas buvo linkęs investuoti į labiau tipinius komercinius projektus, kuriuose socialinė nauda yra veikiau šalutinis produktas, o ne tikslas.

3.11. EESRK ragina sutvirtinti ESIF panaudojimo socialinį aspektą, pavyzdžiui, švietimo, mokymo ir profesinio mokymo srityse, siekiant lavinti įgūdžius ir skatinti mokytis visą gyvenimą, vystant kūrybinę ir kultūros pramonę, inovacijas sveikatos priežiūros ir medicinos srityse ir socialines paslaugas, socialinį būstą ir vaikų priežiūrą, turizmą ir aplinkos apsaugos infrastruktūrą. Investicijų plane Europai turėtų būti aiškiai remiami COP 21 prisiimti išsipareigojimai⁽¹⁹⁾.

3.12. Taip pat mažai akcentuojamas projektų, susijusių su įdarbinimo sąlygomis, nepalankioje padėtyje esančių grupių įtraukimi ir investicijomis į socialinių paslaugų fizinę infrastruktūrą, vertinimas ir kontrolė.

3.13. Skirstant ESIF lėšas iš pradžių buvo išpareigota vengti remtis bet kokiomis geografinėmis aplinkybėmis, ir nepaisant akivaizdžiai didelio poreikio, keletas mažesnes pajamas gaunančių šalių gauna labai mažą paramą. Deramai pakeitus taisykles galima būtų užtikrinti, kad antrame veiksmų etape pirmenybė būtų teikiama mažiau išsivysčiusioms šalims.

3.14. Socialinio ramsčio finansavimo įgyvendinimas taip pat labai priklausys nuo turimų išteklių valstybių narių lygmeniu. Investicijas, taip pat einamąsias veiklos išlaidas artimiausiais metais teks finansuoti iš valstybių biudžetų. Tai gali varžyti ES biudžeto ir skolos taisyklės⁽²⁰⁾. Kaip jau ne kartą yra pabrėžęs EESRK⁽²¹⁾, norint įgyvendinti Europos socialinių teisių ramsčio tikslus, visų pirma didinant pajamas, stiprinant socialinę sanglaudą ir užkertant kelią nepalankioje padėtyje esančių grupių atskirčiai, kurios kitu atveju negalėtų būti visavertėmis visuomenės narėmis ir prisidėti prie tvaraus ekonomikos augimo, reikėtų svarstyti, kaip padidinti šių taisyklių lankstumą, kad, pavyzdžiui, taikant subalansuoto biudžeto taisyklę, būtų sudaryta galimybė investuoti viešąsias lėšas socialiniais tikslais.

3.15. Verslo ir įmonių socialinė atsakomybė taip pat svarbi finansuojant socialinius tikslus. Vien privačiomis investicijomis socialinio ramsčio tikslų neįgyvendinsim, tačiau sudarius palankias sąlygas privačioms investicijoms, jomis būtų galima papildyti valstybės išsipareigojimą įnešti savo indėlį į daugelį susijusių sričių (įskaitant, pavyzdžiui, užimtumą, skaitmeninimo įgūdžių gerinimą ir socialinę rūpybą), ypač sukūrus tinkamas reguliavimo sistemas ir teikiant finansinę paramą iš viešųjų šaltinių, pavyzdžiui, Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir (arba) EIB.

3.16. Reikėtų pripažinti, kad socialinio ramsčio tikslams įgyvendinti reikia finansinių išteklių ir tai reikėtų planuoti. Jau egzistuoja atitinkamos institucinės struktūros. Reikėtų aiškiai nustatyti Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondai) ir Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) įgaliojimus, kad būtų aiškiai nurodytas socialinis ramstis, o ES biudžete ir valstybių narių biudžetuose reikėtų numatyti su socialinio ramsčio tikslų įgyvendinimu susijusias išlaidas.

3.17. Galiausia, kiek tai susiję su kova su mokesčiniu sukčiavimu, mokesčių rojais ir agresyviu mokesčių planavimu, taip pat siekiant sumažinti neteisingą mokesčių konkurenciją tarp valstybių narių⁽²²⁾, reikėtų stiprinti su sąžiningu apmokestinimu (tarptautinėms bendrovėms ir pavieniems asmenims) susijusias priemones, kurių ėmėsi Europos Komisija⁽²³⁾, taip pat priemones, skirtas kovoti su neteisėtu ES biudžeto lėšų pasisavinimu ir su tuo susijusiu sukčiavimu. Ieškant naujų mokesčių pajamų šaltinių socialiniam ramsčiui finansuoti, visapusiškai laikantis subsidiarumo principo, būtų tikslinga skatinti taikyti tokias apmokestinimo rūšis, kurios atsižvelgia į kiekvieno asmens galimybes prisidėti, kartu išsaugant tvaraus ekonomikos augimo paskatas.

⁽¹⁹⁾ OL C 75, 2017 3 10, p. 57.

⁽²⁰⁾ OL C 177, 2016 5 18, p. 35.

⁽²¹⁾ Patirtis, įgyta siekiant išvengti griežtos ES taupymo politikos, 1.6 punktą, dar nepaskelbta; 2018 m. euro zonos ekonominė politika, 1.8 ir 3.6 punktai, dar nepaskelbta; OL C 327, 2013 11 12, p. 11; 2018 m. metinė augimo apžvalga, 1.4 punktą, dar nepaskelbta; OL C 226, 2014 7 16, p. 21.

⁽²²⁾ OL C 81, 2018 3 2, p. 131.

⁽²³⁾ 2018 m. metinė augimo apžvalga, pt. 3.3.4 punktą, dar nepaskelbta

3.18. Kalbant apie ES biudžeto finansavimą, EESRK pritaria Aukšto lygio darbo grupės nuosavų išteklių klausimais parengtoje ataskaitoje „ES finansavimas ateityje“ pateiktai analizei, kaip formuoti ES biudžetą, kurį iš esmės sudarytų savarankiškai renkami, skaidrūs ir teisingi nuosavi ištekliai ⁽²⁴⁾. Be to, EESRK laikosi nuomonės, kad reikėtų sudaryti didesnę biudžetą.

Briuselis, 2018 m. balandžio 19 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Luca JAHIER*

⁽²⁴⁾ OL C 81, 2018 3 2, p. 131.